

Datum
2013-01-29

Diariernr
2013-333

Ert datum
2012-10-31

Er referens
Ju2012/6534/L1

Avdelningen för utbildning, övning och beredskap
Enheten för affärsstöd Rakel
Marijke Silander
0730-261236
marijke.silander@msb.se

Regeringskansliet
Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Betänkandet SOU 2012:61 *Högre ersättning vid mastupplåtelse*

Sammanfattning

MSB instämmer i förslaget att det vid expropriation och andra sådana förfoganden ska utgå en särskild ersättning till den fastighetsägare vars mark tas i anspråk för vinstdrivande verksamhet.

Vidare instämmer MSB i förslaget att den förhöjda ersättningen inte ska vara högre än vid frivilliga överenskommelser. Det bör finnas utrymme för frivilliga överenskommelser utan att ersättningsnivån riskerar att stiga.

Vi anser dock att utredningen har avgränsat tillämpningsområdet för en vinstfördelningsordning för snävt när utredarens förslag på särskilt angelägna fall utmynnar i ett enda område, de s.k. mastfallen efter avgöranden i Högsta domstolen (NJA 2008 s. 510 I-III).

Vidare anser vi att utredningen inte tillräckligt belyst frågan om huruvida samtliga s.k. mastfall ska omfattas av en vinstfördelningsordning eller om det finns anledning att göra undantag för t.ex. offentliga aktörers förvärv av mark för uppförande av mast eller liknande anordningar som avses i 2 § 2 stycket ledningsrättslagen.

Behov av fördjupad analys

MSB anser att frågan om vilka fall som bör omfattas av en ordning om vinstfördelning samt hur den ska tillämpas inom olika områden bör belysas ur fler aspekter och inte begränsas till ett enda område, markåtkomst för uppförande av master och tillhörande anordningar.

Reformförslaget utmynnar i ett försök att förtydliga den vid bestämmande av expropriationsersättning viktiga marknadsvärdesprincipen men med tillämpning enbart vid ianspråktagande av mark för master och liknande anordningar. Faktum kvarstår att expropriationslagen saknar definition av begreppet marknadsvärde.

Avsnitt 10 Behovet av vinstfördelning inom olika områden

10.2 Överväganden

10.2.4 Sammanfattande bedömning

Vid överväganden av frågan om vilka fall av markåtkomst som bör omfattas av vinstfördelning har utredaren valt att göra en snäv tolkning av direktivet när det gäller förhållanden som kan motivera att reformen begränsas till *särskilt angelägna* fall.

Utredaren konstaterar att det främst av två skäl är särskilt angeläget att de s.k. mastfallen omfattas av en förhöjd ersättning, dels pga. differensen i ersättningsnivåer som uppstår mellan frivilliga överenskommelser och ersättning vid ledningsrätt samt frånvaron av beaktansvärda förväntningsvärden.

Slutsatsen blir att det enda fall som kan betraktas som *särskilt angeläget* är markåtkomst för master och liknande anordningar.

I direktiven förskrivs dock att det finns förhållanden av olika slag som *kan* motivera att reformen begränsas till särskilt angelägna fall samt att utgångspunkten ska vara att vinstfördelningen bör inriktas på verksamheter med bedrivs på huvudsakligen affärsmässiga villkor.

Det finns alltså inga omständigheter i direktiven som leder till tolkningen att med särskilt angelägna fall enbart ska hänföras mastfallen.

Avsnitt 11 Reformens räckvidd

11.2.3 Bör markförvärv för anordningar som uppförs för offentliga aktörers räkning omfattas?

Utredningens principiella ståndpunkt är att det är ändamålet med tvångsförvärvet – inte vem som står bakom detta – som ska avgöra om förvärvet ska omfattas av vinstfördelning eller inte. Detta aktualiserar frågan om markförvärv för master och liknande anordningar som uppförs av offentliga aktörer ska omfattas. Denna frågeställning ska ses mot bakgrund av direktivets utgångspunkt att vinstfördelning bör inriktas på fall där tvångsförvärv sker för verksamhet som bedrivs på väsentligen marknadsmässiga villkor.

Utredningen för ett resonemang kring detta och kommer efter överväganden fram till att det främst av två skäl inte är lämpligt att undanta myndigheters anläggningar från vinstfördelning. Det första är att de i förslaget angivna myndigheterna, Trafikverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, bedriver verksamhet med kommersiella förtecken. En andra omständighet är samlokaliseringar, dvs. att kommersiella aktörer inplaceras utrustning i myndigheters anläggningar och tvärtom.

MSB vidhåller, vilket även framgått av den korrespondens som myndigheten haft med utredningen under arbetets gång, att den verksamhet som bedrivs inom myndigheten för utbyggnad och vidareutveckling av radiokommunikationssystemet Rakel bygger på kostnadstäckning utan vinstsyfte samt att anslutningen är avgiftsbelagd.

Beträffande samlokaliseringar är frågan om detta skulle kunna lösas med en lagteknisk lösning innebärande att offentliga aktörers ianspråktagande av mark skulle omfattas av en ordning för vinstfördelning först om och när andra aktörer skulle samlokaliseras i den aktuella anordningen. En sådan lösning skulle ligga i linje med direktivens utgångspunkt att vinstfördelning bör inriktas på de fall av expropriation som sker för verksamhet som bedrivs på väsentligen marknadsmässiga villkor.

Vi anser att den avgränsningsproblematik som uppstår bör belysas ur fler aspekter och inte begränsas till de två skäl som framförts ovan. Exempelvis skulle avgränsningsproblematiken kunna lösas med en lagteknisk lösning av den typ som Utredningen om expropriationsersättning (SOU 2008:99) föreslog, dvs. att införa en regel utifrån graden av "kommersialism" vilket skulle möjliggöra en flexibel lösning av vilka aktörer som ska omfattas och vad ersättningens storlek kan komma att bli för dem.

I detta ärende har generaldirektör Helena Lindberg beslutat. Marijke Silander har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschefen Kjell Wahlbeck, enhetschefen Lars Nilsson och enhetschefen Minna Nyman deltagit.

Helena Lindberg

Marijke Silander

Kopia: Forsvarsdepartementet (SSK)